

Т.С. Шемет,
*ДВНЗ “Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана”*

РЕГІОНАЛІЗАЦІЯ СВІТОВОГО ВАЛЮТНОГО ПРОСТОРУ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

Посилення ролі регіонів у сучасному світі дає підстави стверджувати про становлення їх як суб'єктів регіональної економічної політики і міжнародних відносин. Особливістю формування регіонів є їх транскордонна сутність або, принаймні, необов'язковість приналежності до території однієї держави. Однак при посиленні ролі регіональних угруповань, міжнародних організацій і транснаціональних корпорацій, які здатні істотно впливати на світові фінансові процеси, провідними акторами світової фінансової системи залишилися держави. Нерівномірний економічний розвиток країн і конкуренція між ними не зникли, глобалізація навіть підсилила цей процес. Усі ці процеси відбиваються на валютно-фінансовій сфері.

На саміті G20 у Вашингтоні в листопаді 2008 р. зазначалося, що Бреттон-Вудській валютній системі властиві глибинні суперечності, які проявилися у світлі сучасної фінансово-економічної кризи. У зв'язку з цим однією з найактуальніших проблем є визначення перспектив реформування світової грошової системи. У документі “Глобальні тенденції – 2025” зазначається, що в найближчі двадцять років економічний вплив США різко послабиться, американський долар стане лише однією з кількох світових валют.

Дійсно, існує висока вірогідність переходу світової валютно-фінансової системи до мультивалютного формату на базі регіональних валют з частковим витісненням долара. Глобальна економічна криза стала могутнім каталізатором інтеграційних процесів у різних регіонах.

Зараз функціонують кілька проектів валютної регіоналізації: єдиний монетарний простір семи країн Латинської Америки (“Боліваріанська альтернатива”), країн Персидської затоки, які невдовзі оголосили, що “динар Затоки” визначатиметься за “кошиком валют”, в якому долару відводиться 45 %, євро – 30 %, японській єні – 20 % і британському фунту стерлінгів – 5 %. Ряд держав Південної Африки в останні роки вивчають можливість запровадження єдиної валюти, яка буде запроваджена не раніше 2016 р. У зв'язку із проголошенням створення зони вільної торгівлі Індією, Бразилією, ЮАР можна припустити, що ці країни в перспективі створять і власну валютну зону.

Багато науковців поділяють ідею регіоналізації на основі провідної національної валюти, а багатополлярність світу вбачають у формуванні зон долара, євро, єни, юаня, російського рубля тощо. Але в тому історичному періоді, коли золоту належала роль світових грошей, вже існували зони іспанської песети, португальського ескудо, англійського фунта стерлінгів,

французького франка, американського долара. Особливість поточного етапу розвитку світу – панування відцентрових тенденцій на відміну від епохи золотого стандарту з її жорсткою централізацією.

За сучасних умов, коли фактично відбувається зміна формату валютно-фінансового устрою світу, світова валютна система повинна забезпечити механізми гнучкої ліквідності, що досягається через наявність світових, регіональних, національних грошей. Еталонну роль валютного стандарту для вимірювання та зіставлення вартості грошей може виконувати резервний актив МВФ – спеціальні права запозичення (SDR).

Реалізація цих перспектив вимагає системного реформування міжнародних фінансових організацій на основі розширення впливу країн – потенційних лідерів, у першу чергу БРІК (Бразилія, Росія, Індія, Китай) та зміни функцій МВФ. Кредитні функції варто передати Світовому банку, а функції регулятора міжнародної валютної системи залишити за МВФ. Україна як член МВФ при вирішенні цього питання повинна зайняти активну позицію.

Шемет, Т.С. Регіоналізація світового валютного простору [Текст] / Т.С. Шемет // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика : збірник тез доповідей IV Міжнародної науково-практичної конференції (21-22 травня 2009 р.) : у 2-х т. – Суми : УАБС НБУ, 2009. - Т. 1. – С. 181-182.